

Katarzyna Skupień¹
Sławomir Niecko²
WSSE w Gdańsku
Dariusz Jakubowski³
ROLHURT
Waldemar Korn⁴
AGRO HURT
Marek i Maciej Krysińscy⁵
ALFA FRUIT

Działalność wybranych organizacji agrologistycznych w zakresie obrotu surowcami rolniczymi i ogrodnictwami na terenie aglomeracji szczecińskiej

Wstęp

Według danych GUS [1] wielkość produkcji rolnej w Polsce w roku 2011 kształtowała się następująco: zbiory warzyw gruntowych 4,8 mln ton (o 14,5% więcej niż w 2010 r.), zbiory owoców z drzew wynosiły 2,9 mln ton (o 28,7% więcej w porównaniu do bardzo niskich zbiorów z roku 2010), zbiory owoców jagodowych wynosiły ok. 0,5 mln ton (na poziomie zbliżonym do roku 2010), a zbiory ziemniaków 9,4 mln ton o 10,8% więcej od zbiorów uzyskanych w 2010 r., natomiast o 35,9% mniej od średnich zbiorów z lat 2001-2005.

W roku 2010 odnotowano dalszy spadek spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Najbardziej spadło spożycie owoców (o 9,0%), z wyjątkiem bananów i owoców cytrusowych (wzrost o 17,1% i 5,0%). Spożycie warzyw spadło o 3,2% (w tym ziemniaków o 4,7%), z wyjątkiem ogórków i cebuli (wzrost odpowiednio o 8,2% i 2,1%) [2].

Produkcją i dystrybucją surowców rolniczych i ogrodnictw zajmują się m.in. mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP). MSP tworzą 48,4% PKB, są miejscem pracy dla 70% pracujących i 61% zatrudnionych [3].

Celem pracy było przedstawienie działalności trzech wybranych przedsiębiorstw sektora MSP działających w obrocie hurtowym surowcami rolniczymi i ogrodnictwami. Przedsiębiorstwa te są wyspecjalizowane pod względem zakresu i rodzaju prowadzonej działalności, współpracy z producentami, dostawcami i handlowcami krajowymi i zagranicznymi oraz koncentrowaniu się na określonych grupach odbiorców.

¹ Dr inż., K. Skupień, wykładowca, WSSE w Gdańsku, autor do korespondencji

² Dr inż., S. Niecko, dziekan Wydziału Technika Rolnicza i Leśna, WSSE w Gdańsku

³ Mgr, D. Jakubowski, właściciel Firmy ROLHURT

⁴ Mgr inż., W. Korn, właściciel Firmy AGRO HURT

⁵ Mgr inż., mgr inż. M. Krysiński, M. Krysiński, współwłaściciele Firmy ALFA FRUIT

Działalność Firmy ROLHURT

Firma ROLHURT rozpoczęła działalność w październiku 1990 roku organizując handel hurtowy produktami rolnymi i ogrodnictwami przy ul. E. Plater w Szczecinie. W lutym 1992 roku zmieniono lokalizację przenosząc targowisko na tereny przy ul. Cukrowej (przy kompleksie szklarniowym na Gumieńcach), a następnie ze względu na konieczność powiększenia, przeniesiono całe przedsięwzięcie w miejsce obecnej lokalizacji w Przeclawiu. Inwestycja powstała na terenach nabytych od rolników, przeprowadzono odrolnienie ziemi i uzyskano wszelkie potrzebne zezwolenia na jej realizację. W latach 1997-1998 przeprowadzono próbę utworzenia spółki akcyjnej – bez powodzenia – i do dnia dzisiejszego firma funkcjonuje jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą. W roku 2002 próbowano wprowadzić na rynek szczeciński żywność konfekcjonowaną (WOMP- Warzywa Owoce Mało Przetworzone) – obrane, pokrojone ziemniaki, pakowane warzywa i owoce, ale te nowatorskie produkty nie zostały zaakceptowane przez konsumentów w tamtym okresie. W latach 2005-2006 przeprowadzono gruntowną modernizację obiektów pod kątem wymagań systemu HACCP.

Firma ROLHURT jest członkiem Stowarzyszenia Polskie Rynki Hurtowe. Jest to największe na Pomorzu Zachodnim centrum hurtowego handlu krajowymi płodami rolnymi, importowanymi owocami i warzywami oraz artykułami spożywczymi. Specjalizacja firmy ROLHURT polega na wynajmie powierzchni handlowych i magazynowych w halach targowych oraz udostępnianie powierzchni do handlu na placu targowym indywidualnym rolnikom, producentom i handlowcom. Na terenie rynku hurtowego nabywać można krajowe płody rolne, owoce cytrusowe, szeroki asortyment produktów branży spożywczej oraz ryby i przetwory rybne.

Prowadzenie Rynku Hurtowego jest bardzo trudnym biznesem z racji tego, iż podlega on wielu zagrożeniom zewnętrznym, niezależnym od czynników wewnętrznych w firmie.

Jak bardzo labilna jest branża produktów rolnych i ogrodnictwa pokazała powódź w 1997 roku, kiedy nie dojechali producenci z południa Polski, co przełożyło się na krótkotrwały spadek atrakcyjności oferty krajowych płodów rolnych na Rynku. Kolejnym czynnikiem było rozpoczęcie działalności firmy Makro przy ul. Południowej w Szczecinie, powstanie licznych dyskontów i hipermarketów oraz spadek ilości producentów rolnych i ogrodnictwa w województwie zachodniopomorskim. Obecnie większość firm funkcjonujących na terenie ROLHURTU to niestety pośrednicy, firm producenckich w naszym rejonie jest niewiele. Mniejsze firmy zniechęciły do wejścia na Rynek Hurtowy podwyższone wymagania związane z wprowadzeniem systemu HACCP. W poprzednich latach położenie geograficzne Szczecina było atutem (krzyżowanie się dróg wschód-zachód, południe-północ), a dzisiaj, pomimo rozwoju sieci autostrad, dróg komunikacyjnych i modernizacji infrastruktury drogowej w mieście odnosi się wrażenie peryferyjności położenia naszego miasta. Kolejnym utrudnieniem w działalności gospodarczej dla wszystkich podmiotów działających w branży spożywczo-rolnej jest sytuacja ogólnogospodarcza. W ciągu ostatnich 2 lat nastąpił

wzrost cen energii elektrycznej o 100%, podatek od nieruchomości od 1995 roku wzrósł o 400%, utrzymuje się wysoki wzrost cen paliw, od każdego pojazdu wjeżdżającego na targowisko odprowadzana jest do gminy opłata targowa, a sami przedsiębiorcy odczuwają brak wsparcia ze strony banków w zakresie udostępniania preferencyjnych kredytów, brak jest też polityki lokalnej gminy nakierowanej na działania wspierające lokalny biznes, w celu złagodzenia skutków kryzysu.

Zarządzanie firmą w trudnych czasach wymaga ogromnych starań, przede wszystkim liczenia kosztów, poszukiwania oszczędności z jednej strony i podejmowania działań zwiększających konkurencyjność firmy na rynku z drugiej strony. Podejmuje się szereg działań zmierzających do pozyskania nowych najemców w halach targowych, w celu zwiększenia oferty asortymentowej w branżach istniejących na terenie Rynku oraz pozyskania branż nowych, których do tej pory na Rynku nie było.

Trudne czasy zmuszają też do racjonalnego inwestowania oraz do poszukiwania alternatywnych źródeł zarobkowania.

Dane szczegółowe dotyczące firmy ROLHURT są przedstawione w Tabeli 1.

Tab. 1 Charakterystyka zasobów rzeczowych i osobowych Firmy ROLHURT

Magazyny	
Powierzchnia targowiska ogółem (ha)	8
Hala spożywcza – powierzchnia (m ²)	2543
Hala spożywcza- kubatura (m ³)	8900,5
Hala cytrusowa OW6 – powierzchnia (m ²)	2000
Hala cytrusowa OW6 - kubatura (m ³)	8400
Hala mięsna M2 – powierzchnia (m ²)	684
Hala mięsna M2 – kubatura (m ³)	2394
Oprogramowanie komputerowe systemu	Do celów prowadzenia księgowości
Personel – ilość osób zatrudnionych w sezonie	
Kierownictwo/nadzór	5
Księgowość i Biuro księgowo	2
Kadry	1
Dozór i inkasenci	13
Transport	1
Pozostali pracownicy (brygada remontowa, brygada sprzątająca, działalność dodatkowa)	14-18
Pracownicy z wykształceniem wyższym - ogółem	8
Pracownicy z wykształceniem średnim - ogółem	-
Pracownicy z wykształceniem podstawowym/zawodowym - ogółem	-
Tabor transportowy	
Tabor transportowy stanowią 3 pojazdy, w tym własna śmieciarka do wywozu odpadów. Pozostałe samochody są wykorzystywane do przewozu osób i/lub materiałów budowlanych i konserwatorskich związanych z utrzymaniem hal magazynowych, placów i powierzchni przejazdowych we własnym zakresie.	

Działalność Firmy AGRO HURT

Przedsiębiorstwo AGRO HURT zostało założone 22.05.1992 r. przy ul. Twardowskiego 9 w Szczecinie. Początkowo właściciel Firmy wynajmował połowę powierzchni magazynowej, a w 2006 r. nastąpił wzrost do powierzchni obecnej (Tab. 1). W czasie prowadzenia działalności podjęto prace remontowo modernizacyjne w postaci remontu posadzki, wymiany instalacji elektrycznej, remontu zaplecza higieniczno-sanitarnego. Ponadto wybudowano komorę chłodniczo-grzewczą, w której w miarę potrzeb, w okresie letnim składowane są surowce, dla których optymalna temperatura przechowalnicza wynosi 0-4 °C, a w okresie zimowym w temperaturze ~15 °C prowadzone jest przyspieszanie dojrzewania pomidorów lub bananów.

Specjalizacją Firmy AGRO HURT jest zaopatrywanie sklepów, barów, hoteli, szkół, przedszkoli, stołówek w świeże owoce i warzywa w godzinach porannych. Mogą się tutaj zaopatrywać również odbiorcy indywidualni. Firma kooperuje z wieloma dostawcami, wśród których są rolnicy indywidualni, grupy producenckie, spółdzielnie produkcyjne, sprowadza też surowce importowane.

W opinii Właściciela AGRO HURTU najlepszym okresem dla prowadzenia działalności i rozwoju Firmy były lata 2006-2010. Wynikało to z korzystnej polityki państwa dla rolnictwa, był mniejszy podatek VAT na produkty ogrodnicze (krajowe 3%, importowane 7%), dużo niższe ceny paliwa, niższy kurs euro. Ponadto były niższe stawki za wynajem pomieszczeń, niższe koszty ubezpieczeń budynków i środków transportu, rolnicy nie płacili podatku na Fundusz Promocji Owoców i Warzyw, który wszedł w 2009 roku. Równolegle, wzrosły także koszty osobowe z tytułu podwyższenia Funduszu Rentowego i nastąpił wzrost minimalnej płacy. Ceny dumpingowe niektórych sieci handlowych (poniżej cen giełdowych) wyniszczają właścicieli warzywniaków i sklepików spożywczych. Brak w prasie i mediach reklam odnośnie spożywania polskich owoców i warzyw, nastąpiło zubożenie klasy średniej. Przedsiębiorca musi odprowadzać VAT od faktur wystawionych, a niezrealizowanych.

Zarządzanie Firmą, zwłaszcza w trudnych czasach, polega na utrzymaniu płynności finansowej ze środków własnych (niewiele firm MSP takie posiada), poprzez odraczanie terminów płatności (bardzo niekorzystne bowiem nakręcający się łańcuch odłożonych płatności prowadzi do bankructwa „poprzedniego ogniwa”) oraz poprzez kredyty bankowe (bardzo trudno uzyskać preferencyjne kredyty bankowe). Ważną sprawą jest również, zwłaszcza w przypadku artykułów spożywczych nieprzetworzonych, jak owoce i warzywa, utrzymywanie niskich zapasów magazynowych (towar powinien być w obrocie) i w miarę możliwości pozyskanie nowych rynków zbytu, dodatkowych kontrahentów.

Dane szczegółowe na temat firmy AGRO HURT są przedstawione w Tabeli 2.

Tab. 2 Charakterystyka działalności Firmy AGRO HURT

Magazyny i ich wyposażenie techniczne (+/-)		
Powierzchnia (m ²)	427	
Kubatura (m ³)	1921	
Wózki widłowe ręczne	+	
Wózki widłowe akumulatorowe	-	
Oprogramowanie komputerowe	Fakturowanie ewidencji sprzedaży i zaopatrzenia	
Opakowania jednostkowe i etykietowanie (+/-)		
Skrzynie paletowe	+	
Skrzynki drewniane	+	
Skrzynki plastikowe	+	
Pudła kartonowe	+	
Płatoniki	+	
Pojemniki z tworzyw sztucznych	+	
Pojemniki tekturowe	+	
Łubianki	+	
Worki raszłowe	+	
Etykietowanie przez dostawcę towaru		
- opakowania jednostkowe	+	
- opakowania zbiorcze	+	
Etykietowanie przez operatora		
- opakowania jednostkowe	-	
- opakowania zbiorcze	-	
Personel – ilość osób zatrudnionych (średnio)		
Kierownictwo/nadzór	2	
Magazyny	3	
Transport	9	
Inni	6	
Pracownicy z wykształceniem wyższym	2	
Pracownicy z wykształceniem średnim	3	
Pracownicy z wykształceniem podstawowym/zawodowym	15	
Tabor transportowy		
Transport własny (szt.)	9	
Transport zewnętrzny (szt. x tonaż)	-	
Transport zwykły (szt. x tonaż)	7 x 4,5 t	
Transport chłodniczy (szt. x tonaż)	2 x 12 t	
Koszty ogółem		
PLN	2010	2011
	1277825 zł	1322752 zł
Wielkość obrotu towarowego – wybrane artykuły ogrodnicze		
Wyszczególnienie	t/rok	
owoce		
jabłka	308,4	
gruszki	60,3	
śliwki	30,8	
truskawki	37,0	
maliny	1,9	
borówki	8,6	
warzywa		
kapusta	178,0	
marchew	184,0	

cebula	512,2
pomidory	381,5
ogórki	305,0
sałaty	141,6
ziemniaki	1207,2
ogółem	3356,5

Działalność Firmy ALFA FRUIT

Firma ALFA FRUIT Sp. z o.o. została założona w 2000 roku w Warzemicach, wywodząc się z rodzinnych tradycji. Firma zajmuje się handlem hurtowym warzyw i owoców, importem i eksportem. Owoce i warzywa są importowane z Ameryki Południowej, Afryki, Europy: z Hiszpanii, Grecji, Włoch, Turcji i Węgier. Spółka współpracuje również z wieloma polskimi producentami z branży ogrodniczej, w tym z właścicielami certyfikowanych plantacji ekologicznych. Specjalizacja Firmy polega na krótkotrwałym składowaniu surowców we własnej bazie przechowalniczej i chłodniczej, a cały towar rozwożony jest wyłącznie specjalistycznym taborem chłodniczym własnym oraz zewnętrznym do odbiorców (Tabela 3).

Za najlepszy okres w działalności i rozwoju firmy Właściciele uznają lata 2002-2006. Obecne trudności wynikają głównie ze wzrostu ceny paliw i energii oraz znaczącego wzrostu konkurencji w kraju i w Europie. Najważniejszą sprawą w zarządzaniu firmą jest pilnowanie finansów. Ważne jest również rozsądne planowanie działań inwestycyjnych w oparciu o rozeznanie potrzeb rynku i realną ocenę własnych możliwości oraz dostosowywanie zasobów ludzkich do potrzeb w bieżącej działalności firmy.

Dane szczegółowe odnośnie Firmy ALFA FRUIT są przedstawione w Tabeli 3.

Tab. 3 Charakterystyka zasobów rzeczowych i osobowych Firmy ALFA FRUIT

Dostawcy (+/-)	
Rolnicy indywidualni	+
Grupy producenckie	+
Spółdzielnie Produkcyjne	-
Import	+
Odbiorcy (+/-)	
Indywidualni (właściciele sklepów, gospodarstwa domowe)	-
Instytucje (stołówki, hotele, przedszkola, sieci handlowe)	+
Export	+
Magazyny i ich wyposażenie techniczne (+/-)	
Powierzchnia (m ²)	2000
Kubatura (m ³)	12000
Wózki widłowe ręczne	6
Wózki widłowe akumulatorowe	+
Oprogramowanie komputerowe systemu	Do celów prowadzenia księgowości
Opakowania jednostkowe na paletach i etykietowanie (+/-)	
Skrzynie paletowe	+
Skrzynki drewniane	+
Skrzynki plastikowe	+
Pudła kartonowe	+

Platoniki	+
Pojemniki z tworzyw sztucznych	+
Pojemniki tekturowe	+
Łubianki	-
Worki raszłowe	+
Personel – ilość osób zatrudnionych (średnio)	
Kierownictwo/nadzór	2
Księgowość	2
Kadry	1
Magazyny i transport	16
Inni	1
Pracownicy z wykształceniem wyższym	5
Pracownicy z wykształceniem średnim	5
Pracownicy z wykształceniem podstawowym/zawodowym	12
Tabor transportowy	
Transport własny (szt. x tonaż)	2 x 21 t
Transport zewnętrzny - miesięcznie (szt. x tonaż)	50 x 21 ton
Transport zwykły	-
Transport chłodniczy	+

Streszczenie

Przedstawione w niniejszej pracy firmy agrologistyczne sektora MSP (Małe i Średnie Przedsiębiorstwa) charakteryzuje umiejętność wyspecjalizowania własnej działalności hurtowej (wynajem magazynów i powierzchni handlowych, bezpośredni handel hurtowy, własny transport i baza przechowalnicza) oraz umiejętność wyszukiwania różnych kontrahentów niszowych (producenci pierwotni, pośrednicy, sieci handlowe, zaopatrzeniowcy różnych firm; działalność na rynku polskim, import, export).

Prowadzenie działalności w zakresie obrotu surowcami rolniczymi jest obecnie utrudnione ze względu na ogólną sytuację gospodarczą w kraju oraz rosnącą konkurencję w Polsce i za granicą.

Activity of selected agrologistic organizations within agricultural and horticultural goods turnover operating in Szczecin's agglomeration

Abstract

The agrologistic organizations of SME sector (Small and Medium Enterprises) presented in this paper are characterized by ability of specialization in their wholesale activity (hiring of warehouses and trade areas, direct wholesale, possessing of own transport and storage areas) and ability of targeting niche contractors (primary producers, agents, retail networks, suppliers for different companies; enterprises operating at Polish market, import and export).

At present, business activity in agriculture raw materials turnover is more difficult due to the general economic situation in our country as well as an increasing competition in Poland and abroad.

Literatura

[1]. GUS Portal Informacyjny. Wynikowy szacunek produkcji głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2011 r. Dostęp 16 kwietnia 2012 - adres:

http://www.stat.gov.pl/gus/5840_1621_PLK_HTML.htm,

[2]. GUS Portal Informacyjny. Sytuacja gospodarstw domowych w 2010 roku w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych, Warszawa 25.05.2011. Dostęp 16.04.2012 – adres:

http://www.stat.gov.pl/gus/5840_1160_PLK_HTML.htm,

[3]. Tarnawa A. Raport o stanie sektora MSP – główne wnioski. Warszawa 14.12.2011. Dostęp 16.04.2012

adres: <http://www.parp.gov.pl/files/74/81/469/12560.pdf>.